

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tretjek. Naročnina letno 60 din. za tiskarstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šak. rač. 11.753. Telefon 4586

Politični klubi v naši organizaciji

Razvoj naše sedanje nepolitično usmerjene stanovske organizacije od predvojnih in deloma tudi nekaj povojnih let je vsaj vsemu slovenskemu učiteljstvu znana in celo globoko sodoživljena stvar. Ta razvoj je bil nujen in izsiljen po težkih izkušnjah, ki jih je učiteljstvo napravilo s svojimi politično orientiranimi združenji. Zato pomenja 1. 1926. v zgodovini našega gibanja važen prelom z večdesetletno organizacijsko tradicijo. Če upoštevamo tedaj obstoječe nazorske razlike, ki so bile odločujoče za grupiranje slovenskega učiteljstva, moramo šele razumeti vso težo argumentov za prelom tega organizacijskega kriterija. Bič strankarske zagrizenosti je padel izmenoma po hrbtih učiteljstva in sicer vedno ob pasivnem zadržanju in neprikriti škodoželjnosti neprizadetega dela stanu. Ker pa so bile te izmene režimskih strank zelo pogoste, sta oba dela prešla za svojo škodoželjnost prav tako pogostoma svoje zasluženo plačilo in navadno še nekaj več od svojega zaslužnja. Tako so naš stranke končno le izmodrile — priznamo sicer lojalno, da niso imele lahkega posla — ter nas prisilile v skupno organizacijo, kjer se je začela trda, a resna vzgoja k medsebojni strpljivosti in spoštovanju.

Idealna skupnost to še vedno ni — kaj bi si to prikrivali! Vedno in vedno silijo stare partijanske strasti na površje, toda z eno — in to prav veliko razliko. Taka iztirjanja so danes delo posameznikov, ki niso najboljši v učiteljskih vrstah in ki skrivajo svoje sebične namene skrbno pred dnevnim svetlobo, ker so gotovi odločne obsodbe vsega ostalega zavednega in moralno visoko stoječega učiteljstva. Vodstvo organizacije skrbno varuje nepokvarjeno stanovsko smer sedanjega združenja ter se ne da odvrniti od nje kljub marsikaterim nevšečnim pojavom od vseh strani. Govoriti v imenu celokupnega stanu daje vodstvu vendarle vse drugačen avtoritativni pomen in moralno višino kakor nastopanje zgolj v imenu momentano zapostavljane ali favorizirane učiteljske skupine. Najlepši dokaz za to je dejstvo, da ne morejo ob pogostih intervencijah organizacijskega vodstva predstavljati oblasti odrekati našim argumentom niti prayne, niti moralne opravičenosti ter da sprejemajo zato naša načela personalne prosvetne politike brez pridržka v vsem obsegu.

Če to skupno spoznanje in stališče ne rodita takih rezultatov, kakor bi si jih želeli vsi nepristranski zastopniki oblasti in učiteljstva, je treba iskati še vedno krivce v tistih razmerah, ki se jim je hotelo slovensko učiteljstvo izogniti prav z novo deklaracijsko smerjo svoje stanovske organizacije.

Med učiteljskimi pristaši vsakokratnega aktualnega režima se pojavljajo še vedno posamezniki, ki si od tako usmerjene stanovske organizacije ne morejo obetati izrednih osebnih koristi, zato se zatekajo v režimsko usmerjene politične klube po »pomoči in zaščiti«. Naj opozorimo vse take politične konjunkturiste v naših vrstah na dobo iz režima JNS, ko se je hotel napraviti prvi tak poskus z režimskimi političnimi klubi in igrati za hrbtom stanovskega vodstva odločujočo vlogo, s kakšno vehemenco je stanovsko zavedno učiteljstvo prekrizalo zahrbtno namene takih »tovarišev« in izločilo zgolj političen kriterij iz svoje organizacijske prakse. Protidudec se je posrečil v razmeroma kratkem času. Hujši tak naskok je imela paralizirati naša organizacija na zadnjih dveh državnih skupščinah v Skoplju in Zagrebu. Nič čudnega! Sedanja opozicija politično zainteresiranih »tovarišev« je imela tudi vse drugačno oporo, ki se je nemilo izražala na mnogih stanovsko zavednih posameznikih. Kljub temu je tudi ta udarec prenesla naša nova smer brez večjih pretresljajev.

V Sloveniji smo bili še razmeroma na varnem pred sličnimi »načelnimi« korekturami svojega novega stanovskega stremljenja. Vemo pa, da ozračje tudi pri nas ni več čisto. Dokaz za to gibanje imamo že delj časa v rokah, toda proti tajnemu delu je javnim in čistim argumentom težko uveljavljanje.

Z zadoščenjem ugotavljamo, da odklanjajo tako škodljivo delo tudi oni naši člani, ki stojijo politično blizu ali na isti liniji teh »novodobnih« reševalcev učiteljske usode. Zadnja številka »Slovenskega učitelja« odklanja delovanje »nekega posebnega društva, ki baje obstoja v (neki) podružnici ali poleg nje. Smoter mu (pa) ni ne pedagogika, ne krščanska kultura, temveč politika«.

Tovariši v »Sloškovih družbi« so na pravi poti. Če se tak plevel pravočasno ne zatre, jadra naša organizacija neizbežno zopet v razmere, iz katerih smo se pred leti rešili le z največjo težavo.

Premestitve po službeni potrebi

§ 99. zakona o uradnikih določa, da se smejo drž. uslužbenci premestiti 1. po službeni potrebi, 2. na prošnjo, 3. če dva uslužbenca z odobritvijo pristojnega organa zamenjata svoja službena kraja.

V eni zadnjih števil »Učiteljskega tovariša« sem govoril o učiteljskih premestitvah po prošnji. Poudaril sem, da se morajo pri teh premestitvah upoštevati 1. službeni interesi, 2. socialni momenti in 3. zdravstveni razlogi. Razpisati se morajo vsa prazna učiteljska mesta, tudi ona v mestih. Pravico za vlaganje prošnje morajo imeti vsi učitelji, ki so izpolnili pogoje. Ne smejo se dogajati primeri, da je nekdo v enem letu premeščen dvakrat, drugi pa ne more doseči v 5—10 letih niti ene premestitve. Razpisano mesto naj dobi najstarejši prosilec, če ne govorijo za drugega kandidata važni socialni in zdravstveni razlogi. Po možnosti pa se naj zadovoljijo vsi prosilci (če je dovolj prostih razpisanih mest!), ker državo te premestitve ne stanejo nič.

Danes bi rad izpregovoril nekaj besed o premestitvah po službeni potrebi. § 99. zakona o uradnikih jih dopušča. Ne trdim, da ne zahtevajo tu in tam službeni interesi, da se nekdo premesti, tudi proti njegovi volji. Kjer je resnična službena potreba, tam se naj taka premestitev hitro in točno izvede. Pri takih premestitvah pa se mora oblast ozirati na socialne in zdravstvene interese premeščence. Premesti naj tisto učno moč, ki bo premestitev najlaže utrpela. Ne mislim tukaj propagirati neke privilegije za nekatere, povedati hočem samo to, da bo socialno bolj pravično, da se premesti mlajši učitelj, kakor starejši, ki je v mladih letih itak dovolj »romal iz kraja v kraj«, samski in zdravi. Družine ne bomo trgali in bolnih ne bomo pošiljali iz službenih ozirov umirat po službeni potrebi! Tudi pri teh premestitvah, ki jih zahtevajo višji interesi, je treba upoštevati uslužbenčovo delo, socialno in zdravstveno stanje. Stroga objektivnost je najboljši kriterij.

Dotakniti se moram še običajnih premestitev po »službeni potrebi«; kjer tega ne zahtevajo resnični službeni interesi. Imeli smo jih na stotine in stotine pred leti in jih imamo še danes. Kakšni razlogi so narekovali to žalostno premeščanje, mi ni treba pojasnjevati. Ne govorim rad o teh časih, vendar bi rad objektivno enkrat premotril to učiteljsko Golgoto. Učitelj je na vasi poleg duhovnika edini javni delavec. Iz dneva v dan postaja njegov vpliv na mladino večji. On oblikuje obraz mladine in gnete značaj bodočega člana človeške družbe. Osnove, ki jih položi v učenca učiteljeva osebnost, ostanejo trajne, bodisi da jih da dober ali slab vzgojitelj. Za učitelja se potegujejo vedno poli-

tične in ideološke stranke. Hočejo ga popolnoma pridobiti zase, vpreči ga v svoj ideološki voz. Tudi učiteljstvo je raznih političnih in ideoloških nazorov. Vsak nazor je spoštovanja vreden in ni nobena zapreka za uspešno delo v šoli in izven nje. Za učenca mora biti samo vzgojitelj. Tudi če se udeležuje na gospodarsko-kulturno-političnem polju — ne da bi pri tem škodoval stanovskemu in vzgojiteljskemu ugledu — ni storil kekega greha. Pustimo ljudem in učiteljem njih nazore, ocenjujmo njih šolsko in izvenšolsko delo — in ne ocenjujmo njihovega političnega naziranja. Toda politični faktorji nečijo priznati tega edino pametnega naziranja, temveč poznajo samo prijatelje in sovražnike. »Kdor ni z nami, je proti nam!« Kaj sledi iz povedanega? Da so se izvajale premestitve iz političnih vidikov in ne iz službenih razlogov. Kakor se je menjal politični kurz, tako so učitelji menjali svoja mesta. To bi se ne smelo dogajati! Kdor je zagrešil s svojim delom v šoli ali s političnim delovanjem izven šole kako kaznivo dejanje, ta se naj pokliče na odgovornost. Oblast naj objektivno preišče njegov pregrešek, vsestransko naj premotri vso zamotano zadevo in naj izreče svoje mnenje in kazni. Težje disciplinske greške v šoli in izven nje naj se disciplinski preiščejo. Nikoli pa se ne sme oblast ozirati na neutemeljene in nepreiskane ovadbe, še manj pa sme upoštevati želje in prošnje »posameznikov«, namreč krajevnih političnih faktorjev. Tudi osebna užaljenost in osebna korist teh vplivnih poedincev ne sme biti razlog za premestitev učitelja. Take prošnje in ovadbe bi morala oblast najodločneje zavrniti. Dogodili so se primeri, da je vaški močnik zahteval premestitev učitelja, ker ni hodil v njegovo gostilno. Našel bi lahko stotine in stotine drugih primerov, ki nimajo in niso imeli najmanjše zveze s službo in vendar je bil učitelj premeščen po službeni potrebi. Preganjani so bili večkrat naši najboljši šolski delavci, najodličnejši učitelji, ker so imeli svoje politično mišljenje in so se upali grajati vse, kar ni bilo dobro, ne glede na levo in desno. Bili so taki primeri; upajmo, da se ne bodo več povrnili!

Zaključujem: Premestitve po službeni potrebi se naj izvajajo res samo tam, kjer to zahtevajo šolski interesi. Premestitve iz političnih razlogov ali premestitve na željo vaških gospodarskih in političnih činiteljev pa se naj za vedno opustijo. Kjer pa je premestitev iz kakršnih koli prosvetnih ali drugih ozirov potrebna, naj se dotični primer objektivno in vsestransko preišče, in šele, ko se je resnično našla greška, naj se kot kazni izvede premestitev. Brez disciplinske preiskave pa naj se ne predlaga nobena premestitev po službeni potrebi.

— a —

Položaj šolskih nadzornikov

Iz nadzorniških vrst smo prejeli sledeči dopis:

O tej zadevi se v naših stanovskih listih prav malo piše, a je vendar zelo važno ne samo za prizadete, marveč za celotno naše šolstvo, za njega razvoj in ne v zadnji vrsti tudi za učiteljstvo, ki mnogokrat ni natančneje obveščeno o prilikah, v katerih žive ti naši stanovski tovariši. Pravim tovariši, ker so izšli iz naših vrst in so navadno tudi v organizacijskih zadevah v živahni zvezi z ostalim učiteljstvom, ali se vsej zanimajo za naš razvoj.

V mnogočem je danes nadzorniška služba težavnejša kot je bila svoje čase. V prvi vrsti mislim tu na pisarniško delo, ki se od leta do leta množi. To običaji sleherni učitelj ali upravitelj. Z delom raste tudi odgovornost. Položaj šolskih nadzornikov že iz teh ozirov ni zavidanja vreden. Saj nima več časa ne za svoje zasebne potrebe, ne za strokovno izpopolnjevanje, ker ga ubija duhomorno pisarniško delo.

Umljivo je, da se skoro vsak brani sprejeti nadzorniško mesto. Večino prižene le sila razmer, največkrat družinski oziri zaradi študija otrok, da se odločijo za to pot.

Do sedaj so se sprejemali za šolske nadzornike učitelji, ki so imeli gotove, po zakonu določene pogoje za to. Če je bila izbirna vedno posrečena, o tem ne bomo razpravljali, zlasti ker oblast ne more nikogar siliti v ta položaj, če sam ne privoli.

Doslej so prihajali šolski nadzorniki neposredno iz učiteljskih vrst. Po zadnji delitvi okrajev so še mnoga mesta nezasedena in kot čujemo so težave z nameščanjem. Mnogi odklanjajo ponujani položaji, ki ne prinaša ugodnosti, kdo drugi bi še poskusil uživati to čast brez gmotnih dobrin, ko bi videl vsaj v bodočnosti kako izboljšanje. Tako so v zadregi posamezniki, šola in oblast.

Pravijo, da bo ta zadrega minula, ko bo na razpolago dovolj absolutov višje pedagoške šole. Kdor si pa ogleda stvar malo pogloblje, bo prišel do nasprotnih zaključkov.

Pri sedanjem stanju stvari si bo vsak premislil sprejeti težko in odgovorno službo, ako se istočasno ne izboljša tudi njegov gmotni položaj. Malo hitreje napredovanje je tako malenkosten priboljšek, da ni vredno o njem govoriti. Posebna doklada 240 din. pomeni v današnji draginji toliko kot nič, potniške pavšale za dvakratno nadzorovanje po deželi pa lahko najbolj skromen človek brez posebnega truda pri tem delu porabi. To bi bile prilične dobrote, ki jih uživajo šolski nadzorniki in niti približno ne odtehtajo odgovornosti in njihovega dela.

Poleg vsega tega ima nadzornik kot posrednik med učiteljstvom in nadrejenim oblastim mnogokrat zelo težavno stališče. Nekdo je rekel: »Če se hočeš zameriti na vse strani, postani nadzornik«.

Pri vsej pravičnosti, uvidevnosti in dobrohotnosti pridejo vedno stvari, ki bole enega ali drugega in je navadno nadzornik tisti, na kogar lete očitki, češ da bi bil lahko pomagal. Ne premislijo pa neupravičeni sodniki, da se dejstva, ki o njih govore uradni spisi, ne dajo spraviti s sveta ali obrniti po mili volji na lažnejšo pota. Saj visi nad glavami nadzornikov prav tako neizprosni Damoklejev meč kot nad drugimi.

Vse to bi morali premisliti oni, ki v gotovih prilikah zvrčajo vso krivdo na šolskega nadzornika, ne pomislijo pa, da delajo s svojim napačnim dejanjem prav tako neprijetnost nadzorniku kot sebi. Vsi pravi grešniki zvrčajo navadno krivdo na druge, da bi s tem oprali sebe. Ne rečem, da so taki primeri pri nas pogosti, a dogode se le tu pa tam.

Med nas se je tudi ugnezdila za naše čase prav tipična razvada. Rekel ji bom brezobzirnost. Zrcali se v takihle prilikah: Nadzorniku je nekaj naročeno, kar pa ne more izvršiti sam in potrebuje podatkov. Dati mu jih morajo podrejeni do nekega določenega roka. Čaka in čaka, a vseh odgovorov ne dobi. Treba jih je urgirati. A vedno še kateri manjka. Rok je zamujen in nadzornik se mo-

VSEBINA:

Politični klubi v naši organizaciji. Premestitve po službeni potrebi. Položaj šolskih nadzornikov. Kako je sodil gen. Maister o slov. učitelju. Ali je učitelju potrebna strokovna izobrazba iz raznih panog kmetijstva. - Iz prakse. Turneja Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« po Bosni in Dalmaciji. LISTEK: Kramljanje z urednikom Mladinske matice. Lep dar šole za Prešernovo rojstno hišo. Splošne vesti. — Osebnost zadeve. — Učiteljski pravnik. — Mladinska matica. — Učiteljska tiskarna. — Važna razsodba drž. sveta. — Šolski radio. — Naša stanovska organizacija. — Novosti na knjižnem trgu. — Izjava.

ra zagovarjati za to, kar so mu povzročili podrejeni. Ako se take nerednosti ponavljajo, mora to upoštevati pri klasifikaciji. Zdaj je pa ožen v stehi. Očita se mu krivičnost, pristranost, spelje se vsa zadeva celo na politično polje, češ, nasprotnih nazorov sva in tako dalje. Čisto navadni družabni takt že zahteva, da smo z odgovori točni in vestni.

Sola in šolsko delo zahtevata v prvi vrsti miru in reda, ki ustvarjata dobro razpoloženje za delo. Brez tega pa je naše delo navadno rokodelstvo. Potrebno nam je pa tudi več medsebojnega razumevanja in uvidevnosti ter stanovske in službene solidarnosti. Vse to spada k samovzgoji. Kdor pa sam ni vzgojen, ne spada v naše vrste.

C. R.

Kako je sodil general Maister o slovenskem učitelju

V preteklem mesecu je proslavljalo učiteljsko društvo Maribor-mesto dvajsetletnico slovenske šole v Mariboru. Učiteljstvo se je spominjalo s spoštovanjem borca za svobodo Maribora, generala Maistra. Pred desetimi leti, ko je društvo praznovalo svojo desetletnico, ko je gen. Maister še živel, a se ni mogel udeležiti proslave zaradi bolezni, je poslal pismo društvu, ki ga tudi hrani in ga priobčujemo, da vsak vidi, kako je cenil delo učitelja. Pismo se glasi:

Maribor, 18. maja 1929.

Pridružujem se Vašemu veselemu slavlju s polnim srcem, to tembolj, ker je bilo moje narodno delo vedno v tesni zvezi z Vašim.

Kadar se spominjam prevrata in naših bojev za Maribor in severno mejo, zagledam na vseh naših važnih postojankah tudi slovenskega učitelja.

Poveljnik moje prve čete v Mariboru je bil učitelj. In kdo je bil med razoroževalci »zelene garde«? Slovenski učitelj. Kdo se je tolkel za Radgono, kdo za Špilje, za Lučane, in Soboto, kdo za Dravograd, in Labudsko dolino? In kdo je bil med vodniki apostolov in boriteljev ob plebiscitu na Koroškem? Povsod slovenski učitelj.

Vaša takratna dejanja so bila močna in odločna, ker ste vedeli, kaj hočete in kam morate.

Zato se Vam kot svojim bivšim sobojnikom in tovarišem zahvaljujem na ta slavnostni dan za veliko pomoč ob prevratu obenem pa Vas prosim, da ostanete tudi nadalje ob naši severni meji neustrašeni in neupogljivi klicarji in zaščitniki narodne zavesti v slavo našega jezika, naše lepe domovine in našega presvetlega kralja.

Bog Vam daj moč za to!

Pozdravljeni!

gen. Maister s. r.

Tako je sodil veliki mož o slovenskem učitelju!

VABILO

na izredno skupščino »Učiteljskega doma, z druge z omejenim jamstvom v Rogaški Slatini«, katera se bo vršila v Rogaški Slatini na verandi hotela »Solnce«, hiš. št. 47, dne 28. maja 1939. ob 10. uri po sledečem

dnevem redu:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem običnem zboru.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Volitev upravnega odbora.
5. Volitev nadzornega odbora.
6. Predlogi in slučajne pritožbe.

Če bi skupščina ob napovedani uri ne bila sklepna, bo čez pol ure druga, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih zadržnikov.

Dol pri Hrastniku, dne 14. maja 1939.

Vitko Jurko s. r.

Anton Gnus s. r.

riš Peter Prodan je namreč sodeloval v Učiteljskem pevskem zboru v Trstu. Njemu gre največja zahvala, da je nastop v Slavonskem Brodu tako lepo uspel. Članstvu UPZ mu je priredilo dolgotrajne manifestacije.

Predsednik sreskega društva je po govoru tov. V. Rupnika pozival članstvo UPZ, da se ne sme tudi v svojem nadaljnjem delu strašiti naporov in da mora ostati tudi v nadalje

glasnik pravega tovarištva med učiteljstvom naše države. Njegove besede so člani UPZ in ostalo učiteljstvo nagradili z dolgotrajnim ploskom. Po kratkem družabnem večeru, koncert se je končal namreč šele okoli 11. ure, so člani in članice zbora odšli na prenočišča, kajti čakala jih je še dolga pot in še pet nastopov.

(Nadaljevanje)

Lep dar šole za Prešernovo rojstno hišo

V nedeljo, 21. maja, bo otvorjena Prešernova rojstna hiša, ki je bila kupljena s prispevki učencev osnovnih, meščanskih in srednjih šol. Da bi bil uspeh popoln, da bi mogla Prešernova rojstna hiša — Prešernov muzej — biti res taka kot je bila v Prešernovem času, je bilo treba poskrbeti tudi za

posteljno plevnico iz surovega platna; lesene klešče k postelji po vzorcu iz narodnega muzeja.

4. Opremo za Prešernovo zibko: dve rjuhi; eno majhno rjuho namesto pregrinjale, kakor pri zakonski postelji; posteljno odejo; plevnica.

Učenke IV. razreda licejske dekliške šole v Ljubljani z izdelanimi predmeti. V sredi upraviteljica šole Krista Hafner, na levi z avbo učiteljica Jožica Likozar.

njeno opremo. V ta namen so pa zelo mnogo žrtvovali učenke 4. razreda licejske dekliške šole v Ljubljani. V soboto, 6., in nedeljo, 7. maja, so bili razstavljeni na tej šoli vsi izgotovljeni predmeti in pa lep velik album z dvema slikama, katerih eno priobčujemo.

Na prvi strani tega albuma, v katerem so podpisane tudi vse učenke, ki so pri akciji sodelovale, čitamo z dekorativno pisavo opremljen prepis iz kronike II. dekliške ljudske šole na Mladiki v Ljubljani. Upraviteljica šole tov. Krista Hafner je v tem delu kronike opisala požrtvovalno delo tov. Jožice Likozar in njenih učenk za Prešernovo rojstno hišo.

Kronika nam podaja o tem delu sledečo sliko:

»Še en vesel dogodek moram zapisati v kroniko naše šole za to šolsko leto 1938./39. Naj ostane v svetel spomin poznejšim rodovom na požrtvovalno narodno delo učenk 4. razreda naše šole in njih učiteljice Jožice Likozar.

Blagajnik odbora za odkup Prešernove rojstne hiše g. župnik in pisatelj Franc Sal. Finžgar je naprosil učiteljico Jožico Likozar, naj oskrbi opremo za Prešernovo rojstno hišo. Gdč. Likozar je nalogo prevzela, čeprav se je zavedala, da bo njena izvršitev zahtevala veliko žrtev. Treba je bilo oskrbeti denar za nakup blaga in drugih potrebnih stvari za opremo, zakaj odbor v ta namen ni mogel nič prispevati. Treba pa je bilo tudi pridnih rok, ki bi opremo šivale in vezle. Gdč. Likozar je sklenila, da bo to nalogo izvršila s pomočjo svojih dva in trideset učenk in njihovih mater. Matere so v občudovanja vrednem razumevanju za lepoto in važnost tega narodnega dela prevzele kritje vseh stroškov za opremo. Žrtve, ki so jih morale v ta namen doprinesiti, so bile velike. Samo ena mati je prispevala nad 1000 din, a druga 400, tretja 300 din, ostale pa po 200 do 1 din. Vsega skupaj so zbrale 4785 din. Ko so bila denarna sredstva priskrbljena, je šla gdč. Likozarjeva na delo. Obiskala je skoraj vse ljubljanske trgovine, da je dobila pristno platno in drugo blago, kakršno so rabili v časih pred več kot sto leti za opremo po gorenjskih kmečkih hišah. Nešteto potov je imela v narodni muzej v Ljubljani, da je dobila tam pristne vzorce gorenjske hiše in njene opreme. Brez odobritve narodnega muzeja in vodstva zavoda za žensko domačo obrt ni sprejela nobenega vzorca v svoje delo. Po teh vzorcih so nato učenke vezle opremo. Pri tem so jim seveda pomagale tudi njih požrtvovalne matere, zakaj kljub vsej pridnosti male roke same ne bi bile mogle opraviti vsega velikega dela, ko pa so poleg tega morale vršiti tudi drugo šolsko delo. Izdelale so:

1. Prt za mizo v hiši iz domačega platna, vezen s križci po starih narodnih vzorcih z rdečo prejšico. Prt ima na voglih belo-rdeče čope.

Prt za čez mestinjak, prav tako iz domačega platna, v enaki vezavi in s čopi.

2. Prtiček za kot nad mizo, posnet po vzorcu iz Šiševe zbirke narodnih vzorin, obrobjen s klekljanimi čipkami. Prtiček je pritrjen na leseno desko v kotu.

3. Opremo za zakonsko posteljo: dve rjuhi iz domačega platna in majhno rjuhico, vezeno s srčki in klekljanimi čipkami, kakršne so pogrnjali v Prešernovi dobi po gorenjskih hišah na postelje namesto pregrinjale; posteljno odejo, narejeno iz blaga po vzorcu iz tiste dobe in tudi šivano tako, kakor je bilo v tistih časih v navadi;

eno večjo blazino s čopoma in dve manjši z vezineno nagljev in s tkanimi trakovi; ti trakovi so ročno delo neke stare ženske iz Borovnice;

5. Dve brisači iz domačega platna, vezeni s križnimi vbodi po narodnih vzorcih. Obe imata poleg tega vezeni črki M S, — začetni črki imena in priimka Prešernove matere Mine Svetina — in letnico 1797., ko sta se Prešernova mati in oče poročila.

Splošne vesti

KOMISIJA ZA NOVE UČNE NAČRTE JE KONČALA SVOJE DELO

V Beogradu je 12 dni zasedala od ministrstva prosvete sklicana 10-članska komisija za nove učne načrte za osnovno in višjo ljudsko šolo. Pod vodstvom načelnice oddelka za pouk ge. Gogičeve so sodelovali: dr. Ljubica Jovičič, inspektor ministrstva prosvete, ki je tudi izdelala nov projekt; nadalje prof. Šilih iz Maribora, E. Vranc iz Studencev pri Mariboru, M. Majstorović za JUU centralo v Beogradu, Zlatko Špoljar iz Zagreba, Rista Šušljic, šol. upravitelj iz Sarajeva, Pavle Močanin, šol. nadz. iz Osijeka, Miloš Matović, upravitelj poizkusne šole v Beogradu, in Vujica Petković, šol. upravitelj iz Beograda. Komisija je projekt ge. dr. Jovičičeve, znane pobornice sodobne pedagogike med Srbi, pregledala in izpopolnila, tako da gre za povsem novo sestavitev, ustrežajočo sodobnim pedagoško-didaktičnim načelom. Načrt, ki je plod večmesečnega dela, je sestavljen tako, da so upošteevane tudi želje prosvetnih uprav vseh banovin, učiteljstva in vseh vidnih pedagoških delavcev na področju ljudskega šolstva v državi.

Projekt bo predložen sedaj g. ministru prosvete, ki ga da še v odobrenje prosvetnemu svetu, nakar bo uveljavljen. Upamo, da se bo to zgodilo z novim šolskim letom. Zaenkrat je ves osnutek interna zadeva, vendar smo od obeh slovenskih članov komisije izvedeli, da bo to prvi učni načrt v državi, ki vsebuje splošno sprejemljivo pedagoško smer in ni samo skladišče gradiva in snovi. Želimo, da se reformirani načrt čimprej oizvotvori v prid našemu šolstvu! —r.

DRAGO IN MARICA PINTERIČ STA SE POSLOVILA OD SV. MIKLAVŽA PRI ORMOŽU

Po 35 letnem službovanju sta se odselila od Sv. Miklavža pri Ormožu šolski upravitelj tov. Drago Pinterič in njegova soproga tov. Marica Pinterič, roj. Posega. Preselila sta se v Maribor, kjer bosta uživala zasluženi pokoj. — Kot učitelja novince sta prišla oba pred 35 leti k Sv. Miklavžu in tukaj preživela vso službeno dobo. Kot šolski upravitelj je tov. Pinterič razširil šolo v 8 razrednico, oba pa sta delovala v šoli z odličnim uspehom. Ves čas kot šolski upravitelj je bil tov. Pinterič občinski odbornik in do ustanovitve velike občine Sv. Miklavž občinski tajnik, nadalje je deloval kot tajnik Gasilske čete in dolgoletni tajnik Bralnega društva. Tovarišica Marica Pinterič pa je vodila šolsko kuhinjo, šolski oder in pomagala ljudem v težavah z nasveti in dejanji. Tov. Pinterič ni bil samo vodja šole, temveč bil je takten in priljubljen voditelj učencev in staršev, oba pa sta bila prijetna tovariša mlajšim in starejšim tovarišem. Kako priljubljena sta bila, pričča dejstvo, da so Miklavževčani obhajali odhodnico ves teden in je bilo slovo vsem težko. Kot majhno priznanje za izvenšolsko delo je podelila občina Sv. Miklavž tov. Pinteriču častno občanstvo, Gasilska četa častno članstvo, tovarišici Marici Pinterič pa je izročil učiteljski zbor prisrčno priznanje »stare šole« za njeno pomoč v vseh težkočah. Največja zahvala in priznanje pa naj bo obema

Da bi jim ostal trajen spomin na lepo delo, so se vse učenke slikale. Dale so napraviti dve sliki, ki jih vidimo v tem albumu. Na prvi sliki so vse učenke s svojo učiteljico in šolsko upraviteljico v gorenjskih narodnih nošah. Vse noše so pristne, izbrane s pomočjo vodstva narodnega muzeja, narodnega gledališča in drž. osrednjega zavoda za ženski domači obrt v Ljubljani. Na drugi sliki pa je skupina narodnih noš vseh slovenskih narodov. S to sliko so deklice hotele ponazoriti besede velikega pesnika Prešerna, ki jih je pel pred sto leti: Največ sveta otrokom sliši Slave. To naj bi bilo na spomin na težke čase, v katerih so svoje narodno delo vršile: ko je senca vojske ležala nad vso Evropo, ko sta bratska naroda Čehov in Slovkov izgubila svojo svobodo, ko so nam Slovencem kot delu velike slovenske družine v veliko tolažbo prav te besede: Največ sveta otrokom sliši Slave!

V albumu je tudi pesem tov. Grošljeve. »Ob Prešernovi zibelki, ki se končuje takole:

Srce izpraševal si: »Kam?«
In romar trudni, romar sam,
Tvoj drug le križ na rami,
zdaj naš prvi si med nami:
Ta zemlja nam bo večno sveta,
kjer hiša tvojega stoji očeta!

Brez dvoma, da je Prešernova rojstna hiša z veliko požrtvovalnostjo tov. Likozarjeve in njenih učenk pridobila krasne in nujno potrebne predmete za izpopolnitev notranje opreme.

tovarišema zavest, da sta bila vedno na pravem mestu in sta storila v šoli in izven nje v največji meri vse, kar sta storiti mogla.

Na svidenje pri Sv. Miklavžu, če ne prej, pa vsaj tedaj, ko bo v plodonosni jeseni Jeruzalem in Kajzar obložen z žlahtnino, ki pomlaja duše in oživlja prijateljstvo in tovarištvo!

VABILO

na letni občni zbor »Društva za zgradbo obmorskega učiteljskega doma v Omišlju«, ki bo v nedeljo, dne 4. junija 1939., v prostorih JUU — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani, Franciščanska ulica 6/I. — Začetek ob pol 8. uri.

Dnevni red:

1. Otvoritev po predsedniku.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Pregled zaključnih računov za l. 1937. in 1938.
5. Volitve.
6. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo čez pol ure vršil drug občni zbor v zgornji omenjenem prostoru in z navedenim dnevnim redom, ki sklepa v smislu člena 9. pravomočno ne glede na število navzočih članov.

V Ljubljani dne 16. maja 1939.

Rado Grum s. r. Ivan Kocijančič s. r.
predsednik. blagajnik.

UČITELJSKIM DRUŠTVOM!

Bližamo se koncu šolskega in tako tudi upravnega leta. Zato prosimo vsa sreska učiteljska društva, da takoj pošljejo mesečno prijavo za maj, ono za junij pa najkasneje do 10. junija, ker jo potrebujemo v svrhu medsebojnega obračuna in v svrhu zaključka letnega računa.

Konec tega meseca prejmejo vsa društva izpiske svojega računa, da jih pregledajo in primerjajo s svojimi vknjižbami.

Članarino pa prosimo, da nakažete sekciji čimprej in to brez zaostankov. Ukrenite vse potrebno, da bo letošnja članarina s stari dolgovmi vred letos v celoti poravnana.

Uprava.

— Praktični učiteljski izpiti so se vršili pred državnim izpitnim odborom za praktične učiteljske izpite v Ljubljani od 8. do 13. maja t. l. Izpit so napravili naslednji učitelji pripravnik(-ce): Bezjak Julijana, Soklič Ivan, Širko Vilma, Horvat Terezija, Natek Gizela, Pernat Emilija, Peterlin Franciška, Poljanec Dušan, Potisk Hilda in Stojkovič Rajko.

— Izpit za sreskega šolskega nadzornika je napravil tovariš Josip Dolgan pred izpitno komisijo za zvanje sreskih šolskih nadzornikov pri prosvetnem oddelku banske uprave v Ljubljani.

— »Mamica moja je strašno bogata.« Prirediteljem materinskih proslav, ki popraščujejo po skladbi gornjega naslova na Kunčičevo besedilo, sporočam podpisane tem potom (ker ne morem vsem pisмено odgovoriti), da mi je to delce že lansko leto docela pošlo, zato — žal — ne morem nikomur več z njim postreči. — Anton Kosj.

— 20 letnica mature na bivših goriških učiteljskih. Zaradi vojnih razmer je naš letnik maturiral v več razdobjih in v različnih krajih. Največje število naš je bilo v juliju 1919. Tovariši in tovarišice, sestanemo se letos 3. julija v Ljubljani. — Nihče naj ne manjka. Prijave, predloge in pojasnila na naslov Grgič Silvo, učitelj, Ljubljana, Dravska ulica 16.

Osebne zadeve

—i— Napredovali so z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 31. marca 1939. (Sl. novine št. 105) v VII. skupino: Berce Rafael iz Ljutomera, Tomažič Josip iz Celja, Grim Gabrijela iz Tržiča, Pucelj Angela iz Domžal, Grum Ivan iz Domžal, Grabeljšek Karel iz Trbovelj.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje: V. V. S. Pripada stana-rica učiteljici ženskih ročnih del, katere mož učitelj je bil premeščen v drug kraj službovanja?

Odgovor! Da!

Mladinska matica

—mm Knjige Mladinske matice bodo dotiskane v nekaj dneh. Da ne bo nepotrebnih in neprijetnih zamud z ekspedicijo, prosimo poverjenike, da nam čimprej nakažejo naročnino. Marsikateri naročnik bi rajši imel vezane knjige. To je mogoče. Za doplačilo 10 din prejme namesto broširanih vezane knjige. Za vezavo »Našega roda« se doplača za polplatno 12 din, za celo platno 20 din. Tu ni všteta še poštnina. Novi naročniki plačajo za vezan »Naš rod« in knjige 47 din. Posamezni naročniki doplačajo poleg tega še poštnino.

—mm Novi dve publikaciji. V par dneh izide kot 5. zvezek Cicibanove knjižnice pod naslovom »Ciciban nastopa« zbirka kratkih prizorčkov Anice Černejeve in Josipa Ribičiča, ki so primerni za Vidovdansko in druge proslave. To je knjiga, po kateri je učiteljstvo vedno povpraševalo. Posamezni izvod knjige stane 3 din. Prav tako je dotiskana še slikanica »Dedek Miha«. Knjiga pomeni pravo presenečenje za našo mladino. Tiskana je v štiribarvnem tisku, v velikem formatu na kartonastem papirju in je najlepša slikanica, kar jih je izšlo v naši založbi. Tudi drugi večji narodi imajo malo takih knjig. Cena 35 din. Naročite jo čimprej. To je najlepše darilo dobrim učencem ob zaključku šolskega leta.

Opozarjamo, da imajo pravico do nagrad, ki jih je razpisala Mladinska matica ob desetletnem jubileju »Našega roda« samo oni naročniki, ki so poravnali celoletno naročnino za list in knjige.

Učiteljska tiskarna

—t Privočite svojim otrokom vsaj malo veselja! Naročite pri Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri njeni podružnici v Mariboru Josipa Ribičiča: »Pisane lutke« in »Tinkinega zajčka« in Manice Komanove: »Teto s cekarjem« in »Strica s košem«.

—t Ko pridete v Ljubljano, ogledajte si veliko zbirko učil v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Franciščanski ulici št. 6.

—t Preglejte svoje in šolske knjižnice! Gotovo boste našli, da Vam ta ali ona knjiga manjka. Naročite jo pri Knjigarni Učiteljske tiskarne.

—t Važno sporočilo! Knjigarna Učiteljske tiskarne dovoljuje cenjenemu učiteljstvu obročno odplačevanje knjig, ki jih pri njej naroči. —

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru došlo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanee; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

—t Ze za din 50,— dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne Knaurov Svetovni atlas z najnovejšo politično razdelitvijo. Za isto vsoto se Vam nudi Knaurov Leksikon.

—t Naročajte Žirovnikove Narodne pesmi. Dokler je še kaj zaloga, jih dobite po 1 din za zvezek. Zbirka sestoji iz 4 zvezkov.

Važna razsodba drž. sveta

Priznanje stanarine učiteljicam, poročenim z neučitelji

Državni svet je različno tolmačil vprašanje stanarine učiteljicam, poročenim z neučitelji. O vprašanju: ali učiteljice, poročene z neučiteljem, ki ne živi v istem kraju s svojim možem, pripada pravica do stanovanja, oziroma stanarine, sta bila zastopana dva kontradiktorni stališči. Po eni strani takim učiteljicam sploh ne pripada stanarina, na drugi strani pa imajo učiteljice, ki ne živijo skupno s svojim možem v istem mestu, pravico do stanarine.

Ugodnosti učiteljem vojnim invalidom

V službenih novinah št. 278 od 28. decembra 1938, je objavljena uredba z zakonsko močjo o vojnih invalidih in vojnih žrtvah. S to uredbo so priznane izredne privilegije vojnim invalidom za njihove nacionalno-vojne zasluge.

Predpis § 31., odst. 2., Uredbe o vojnih invalidih se glasi: »Vojnim invalidom, kateri so državni ali samoupravni uslužbenci vojaškega ali civilnega značaja, se jim prizna to prvenstvo tudi ob priliki premeščanja, napredovanja, razpisa in sprejema na službena mesta, po splošnih in specialnih zakonih, v kolikor izpolnjujejo pogoje, kateri se za to zahtevajo.«

Po odst. 2. § 31. imenovane uredbe se priznava poleg ostalega vojnim invalidom, ki so v državni ali samoupravni službi, še dve

Zaradi tega je bila zadeva obravnavana na splošni seji Državnega sveta in je bila izdana razsodba br. 32.605/38, ki avtentično tolmači § 84. zakona o narodnih šolah: »Učiteljica, poročena z neučiteljem, ki ne živi skupno z možem v istem kraju, ima pravico po § 84. zakona o narodnih šolah, spremenjenim s točko § 30. finančnega zakona za leto 1933/34., na stanovanje, oziroma stanarino.« To rešenje je objavljeno v Služb. novinah br. 109 od 16. maja 1939.

posebni pravici: 1. pravica na prvenstvo napredovanje, 2. pravica na prvenstvo pri premetitvi. V nameri, da se vojnim invalidom da popolno priznanje, zakonodavec pri teh prvenstvenih pravicah ne postavlja nobenih omejitev, edino to, da prizadeti izpolnjujejo pogoje, ki se zahtevajo po običaj ali specialnih zakonih.

Te specialne pravice ne pomenijo negacije diskrecijskega prava. To ostane tudi v nadalje neizpremenjeno. Ta prvenstvena pravica veže upravne oblasti, da vzamejo v postopek in uvaževanje v prvi vrsti prošnje za premetitev in napredovanje uradnikov vojnih invalidov. Prizadeti, če prosijo za premetitev ali napredovanje, morajo izpolnjevati pogoje, ki se nanašajo na zakonite predpise.

Šolski radio

—r XXX, Torek, 23. maja:— »Obisk v tovarni 'Grič' čokolade«, dialog v obliki reportaže. Vodi g. Mirko Demšar.

V pisarni. Razgovor o pridobivanju surovin za čokolado. (Kakavovec, kje raste, kako, kakavova zrna, umetno sajenje kakavovca.

V tovarni. V prazilnici: Kakavova zrna se pražijo. V strojni mlini se meljejo, da postanejo tekoča, ker se pri mletju iztisne tolska iz zrn. Pri melanžerjih: Zmleta tekoča masa se meša s sladkorjem, po potrebi z mlekom, z raznimi sadnimi sokovi in se nato ponovno melje. Produkt vsega je gotova tekoča čoko-

lada. Ob hladilnici: Čokolada se vlija v modele in hladi. Embalaža.

Izdelovanje draže - bonbonov. Ob strojih, ki so pripravljeni za izdelovanje bonbonov.

V pisarni: Razgovor o temi, kako je prišlo do današnje uporabe čokolade in kakaoa. — (Pri oddaji uporabljajo slušne kulisce.) II.—III.

Petek, 26. maja: Pokrajinska oddaja iz Trčiča; izvajajo učenci ljudske šole. Vodi g. Ivan Stopar. Razpored: 1. Zemljepisni in zgodovinski opis Trčiča. 2. Pravljice. 3. Običaji. 4. Pevske točke. 5. Deklamacije pristnih tržiških pesmi. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 21. maja, predaval g. inž. Mikuž: Izbor in izdelovanje fižola.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

VABILO SLOVENSKEMU UČITELJSTVU

Naših let 70 je že poteklo... odkar se je peščica pogumnih učiteljev v Ptuj strnilo v prvo slovensko učiteljsko društvo. Pogled nazaj v tisti čas in v današnje dni nam pove, da so ravno ti naši predhodniki oni stebri, na katere še vedno v našem delu polagamo vse naše zamisli in vzpodbude. Res, pogum je bil takrat dvigniti glavo in se stanovski opredeliti posebno še zato, ker je ob slovensko-štajersko učiteljsko že butal nemški val, proti kateremu je bilo treba postaviti svoje lastno bistvo.

Naših let 70 je že poteklo... odkar je planila iz peščice naših tovarišev narodna zavest kot iskra, ki je zanesla nato učiteljska srca širom slovenske zemlje, vse do danes, ko je zopet taista iskra v učiteljsstvu iz teh prvih naših stebrov zgradila organizacijo, ki je kljub pritisku v teški borbi vzdržala na stanovski liniji do današnjih dni.

Naših let 70 je že poteklo... in zato je pravilno, da sklicujemo za 10. junij v Ptuj veliko zborovanje, tabor vsega slovenskega učiteljsstva, posebno še obmejnega, ostala pa vsaj v primerini zastopstvi.

Zakaj torej gre? Za to, da ravno v tem Ptuj, kjer je peščica učiteljev bila prva celica naše sedanje organizacije, manifestiramo za našo zgodovinsko in stanovsko in nacionalno misel ter s pogledom preletimo naše številne vrste v odločni samozavesti po notranji neodvisnosti.

Tovarišice in tovariši širom prelepe Slovenije! Pokažimo enkrat vsem, kaj je stanovska zavest in odzovite se zaradi potrebnih priprav našemu vabilu čimprej na naše društvo v Ptuj. Vse ostalo pa bo sledilo v prihodnji številki »Učit. tov.«, na katerega vse že zdaj opozarjamo.

Teh par vrstic naj ima le namen vzbuditi iskro tu, iskro tam. Vztrepetajo naj naša srca! Pokažimo, da smo iz prvih stebrov postali že zid, v katerem bomo 10. junija občutili topli stisk tovariških ramen tako kot še nikdar!

Tovarišice in tovariši!

Naših let 70 je že poteklo...

Zupančič Drago, preds. Andrej Debenak, taj.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA, ZAH. DEL bo zborovalo dne 3. junija 1939, v Hrastniku. Zbrali se bomo na glavnem kolodvoru in se odpeljali z vlakom, ki odhaja ob 7,52 ter dospe v Hrastnik ob 9,6. Po prihodu vlaka si bomo ogledali steklarino, nato se bo vršilo v šolski telovadnici zborovanje s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročila odbornikov. 3. Volitev delegatov. 4. Slučajnosti. — Po zborovanju bo skupen obed, nato pa, če bo lepo vreme, izlet v Trbovlje. V Ljubljano se bomo vrnili ob 18,12. Odbor.

jev, izdaja tudi vzgojni list za starše »Roditeljski list«.

Iz društva je šla pobuda za »Učiteljski dom«, ki se je ob 10 letnici obstoja ponašal s krasnim penzionatom. Društvo je dalo tudi iniciativo za ustanovitev podružnice Učiteljske knjižarne in je vedno krepko sodelovalo v borbi za stanovske in narodne pravice.

Z zagotovilo, da hoče učiteljsvo tudi v bodoče krepko sodelovati pri vzgoji mlade jugoslovanske generacije, je zaključil predsednik lepo uspelo proslavo.

Ciril Hočevar, preds. A. Stergar, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo 6. maja 1939. Tovariši predsednik je v situacijskem poročilu poudaril dejstvo, da se razmere v združenju vedno bolj normalizirajo, saj je že del opozicije svoje postopanje izpremenil in po nekaterih predstavnikih že priznal svojo napako. Tako je nastalo tudi pri njej tako gledanje in presojanje, ki more voditi le v harmonično ustvarjanje sodelovanja.

Izmed ostalega je potrebno še posebej odobravati težnjo za avtonomijo JUU, ki edina more v lastnem, samostojnem upravljanju obravnavati vsa svoja vprašanja in služiti le učit. stanu in šoli. Zato že odločujoči činitelji v polni meri odobravajo depolitizacijo naše organizacije, oziroma naše težnje, da se osvobodimo dosedanjih motenj in težav v borbi za stanovsko neodvisnost.

O Bolgariji je predaval tov. Debenak. Podal je pregled notranje političnih razmer od Stambolskega do danes, nato pa nekaj osebnih vtisov s potovanja po Donavi in iz mesta Varne ob Črnem morju.

Pri slučajnostih smo obravnavali proslavo 70 letnice našega društva, na katero smo povabili vsa obmejna društva in zastopstva vseh društev širom naše banovine.

Odločili smo se za 10. junij in v glavnih obrisih izbrali sledeči program: Zgodovinski referat o delu učiteljskega v teh krajih, dvoje kratkih predavanj o Slov. goricih in Halozah (tov. Jurančič in Debenak), resolucije, pevski vložek mladinskih zborov in skupen popoldanski izlet v Haloze.

Pri tej priliki sta bila soglasno sprejeta še dva važna predloga: 1. Proslavo 70 letnice ne smemo imeti v društvenem domu. 2. Eventualni primanjkljaj za stroške krijemo s članarino v juliju in avgustu.

Pripomnimo še, da je članstvo pokazalo veliko pripravljenost in mnogo razumevanja za celotno zamisel proslave. Odbor si želi, da bi ga zdaj še tembolj podprli. Na tem smo vendar vsi zainteresirani; vsi, saj gre za zgodovinsko in stanovsko in nacionalno manifestacijo, ki nas mora tako zajeti kot še nikdar do zdaj.

Učitelj Praprotnik Edvard je dobil za žalitve v Ponedeljeku z dne 27. marca zaradi predavanja o Samčevi brošuri »Slovenski stavek« zahtevano zadoščenje od tovarišev, ki so podpisali dotično objavo.

Predsednik se še zdaj ponovno zahvaljuje tov. Praprotniku, da je toliko popustil in tov. Debenaku, da je krivico popravil. Zupančič Drago, preds. Andrej Debenak, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo 18. marca 1939. v Ptuj. V situacijskem poročilu je predsednik obrazložil akcijo za našo družino, katero so skupno povzele razne ženske organizacije. V tem in še podobnem prizadevanju bi se učiteljski stan že kdaj moral nasloniti tudi na delavstvo in njegove organizacije, saj po vseh težnjah spadamo vendar ramo ob ramo. Dotaknil se je odprave celibata, kmetsko-gospodinskih šol, blagajniškega poročila sekcije v Ljubljani, ki je ugodno, ter še omenil stalež članstva, ki se je dvignil za 118 članov. Z navdušenim odobravanjem smo sprejeli vest o kontraktačih. Naša organizacija si je kaj prizadevala, stalno je ključala s tem vprašanjem na raznih merodajnih mestih. Kdo bi to storil, da nimamo take stanovske organizacije? Naj bi zato še ostali omahljivi spregledali in se je oklenili, ker le povezani z živo stanovsko zavestjo si bomo korak za korakom priborili danes to, jutri ono ter si še dopolnili zgradbo, ki jo 70 let že gradimo in izpopolnjujemo.

Nato je sledil referat tovariša Praprotnika o Samčevi brošuri »Slovenski stavek«. Predavatelj je v obširnem uvodu govoril o splošni važnosti jezika, nato pa o brošuri sami in važnosti slovniškega pouka v osnovni šoli.

O Samčevi »Kritiki« pa je referiral tov. Švajgar, ki se je dotaknil le nekaterih vprašanj, katere je skušal pojasnjevati z metodo medsebojnega primerjanja dveh nasprotnih si naziranj. Način je bil primeren in je o nekaterih stvarih dopuščal sodbo v članstvu samem.

Ponovno še poudarimo razen vsega tega naslednje: Bodimo le za stanovsko linijo v naši organizaciji in za enakopravnost vseh članov! Ravno tako pa bodimo proti vsakemu političnemu plašču in kakršnem koli dobrohotnem trepljanju po rami s to ali ono roko.

Sprejemmo še naslednji predlog: Samčevo brošuro kot priročnik naj priporoči organizacija v »Učit. tovarišu«. (Praprotnik)

Zupančič Drago, preds. Andrej Debenak, taj.

TRBOVELJSKI DOM V BAKRU

sprejema odrasle in deco na letovanje pričenši s 16. majem. Ekskurzistom, izletnikom in letovalcem je na razpolago 140 postelj. Cene zelo nizke. Kopanje v dveh kopališčih brezplačno. Zahtevajte prospekte pri upravi Trboveljskega doma v Bakru.

Izjava

V »Edinosti« z dne 13. maja 1939., št. 19., na strani 3. je priobčen v drugem, tretjem in četrtem stolpcu članek učitelja Lojzeta Zupanca »Še o slovenskem učitelju«. V tem članku, na katerega nimam namena odgovarjati, pa so med drugim trditve, ki se jih čutim dolžnega pojasniti. Avtor navaja tudi:

»Vem za učitelja, ki ga je režim gmotno ubil in ga odstranil iz službe, ker je obstojala samo sumnja, da je storil malenkosten pregrešek. In to samo zato, ker ni bil pristaš režima. Vem tudi za učitelja, ki je bil pristaš režima, pa ki je otrokom razlagal stvari, zaradi katerih bi se moral citirati pred sodišče ter se tamkaj zagovarjati po zakonu o zaščiti države. On ni bil odstavljen iz službe... Kdaj se je to zgodilo, ni važno. Važno pa je tole: Ko je prvi učitelj prišel k predsedniku organizacije, katere član je bil, in zahteval, da ga organizacija vzame v zaščito, je ljubeznivi predsednik dejal: »Dragi tovariš, ničesar ne more organizacija storiti zate, ker imamo v tvojem primeru zavezane roke.« — Učitelj je iz organizacije izstopil. (Mastni tisk sem podčrtal podpisnik izjave.)

Gospod Zupanc je opisal primer nekega učitelja, ki ga oba prav dobro pozna, čigar ime pa se čutim dolžnega za enkrat zamolčati zaradi nerodne stilizacije članka. Opisal pa je primer tako, kot da bi temu učitelju organizacija storila krivico, ker mu ni priskočila v stiski na pomoč, zaradi česar je on tudi izstopil.

Izjavljam, da organizacija z ozirom na svoja načelna stališča, ne posega in ne more posegati v noben primer, ki se disciplinsko obravnava, če se vrši disciplinska preiskava v smislu zakonitih določil in se učitelj v preiskavi ne krati svoboda obrambe. Zato ima organizacija v vseh takih primerih vezane roke in je imela vezane roke tudi v primeru, ki ga učitelj g. Zupanc ni hotel imenoma navesti. Vse to prav dobro ve tudi avtor članka, ki je bil več časa funkcionar v učiteljski organizaciji. Dalje avtor članka namerno izpušča, da je dotični učitelj vendar dobil vso tisto zaščito, ki mu jo je organizacija v njegovem primeru mogla nuditi, t. j. obširen material za zagovor.

Navedba, da bi bil neimenovani učitelj izstopil iz organizacije zato, kakor navaja avtor članka, ni resnična. Pač pa je res, da je dotični član izstopil, ker več njegovih prispevkov osebnega značaja »Učiteljski tovariš« ni objavil. Vzrok izstopa tega člana je razviden iz njegovega lastnega pisma na učiteljsko organizacijo.

Ako bi avtor članka g. Lojze Zupanc kakor koli ponovil svoje trditve in napadal, se bom čutil prisiljenega v obrambo ugleda kakor tudi v obrambo položaja, ki ga sam zavzemam v učiteljski organizaciji, izpregovoriti konkretneje in objaviti prav vso korespondenco med dotičnim učiteljem ter učiteljsko organizacijo in njenimi funkcionarji.

V Ljubljani dne 17. maja 1939.

Metod Kumelj,

predsednik JUU — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani.

Novosti na knjižnem trgu

—k Fantje na vasi, II. zvezek, priredil Ciril Pregelj. — Cena 16 din. — Naš tovariš iz Celja in marljiv propagator slovenske narodne glasbene folklorne, je v tem zvezku objavil 18 večinoma še nenapisanih narodnih pesmi in jih priredil za moški zbor. Največ jih je Štajerske (9), dve iz Koroške, ostale iz Gorenjske in drugod. Znano je, koliko lepega narodnega glasbenega gradiva je nabral že za našo mladino (v »Nageljčkih« in v 4 zvezkih »Troglasnih mladinskih zborov«), za odrasle pa v I. zvezku gori imenovane zbirke. Tudi v II. zvezku je izbor pesmi zelo posrečen, zlasti bosta ugajali obe iz ljutomerske okolice, ki ju preveva pristen prleški humor. Ta zbirka je dokaz, da je med našim ljudstvom še vedno dovolj muzikalno-tehnični melodij in je hvalevredno, da se zapišejo in otmo pozabe. Vse pesmi so navzlec nekomplikirani glasbeni strukturi zelo priporočljivi za izvajanje, zlasti pa bodo dobrodošle našim podeželskim pevskim zborom. Zbirka se dobiva po vseh knjigarnah ali pa pri tovarišu Preglju, ki jo je izdal v samozaložbi.

Najnovejši vzorci

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Na željo pošljemo vzorce!

ZAMENJAM

mesto na trirazrednici, nedaleč od postaje — trga na Dolenjskem, ugodne življenjske razmere, za mesto bliže Ljubljane. Ponudbe pod »Nagrada«.